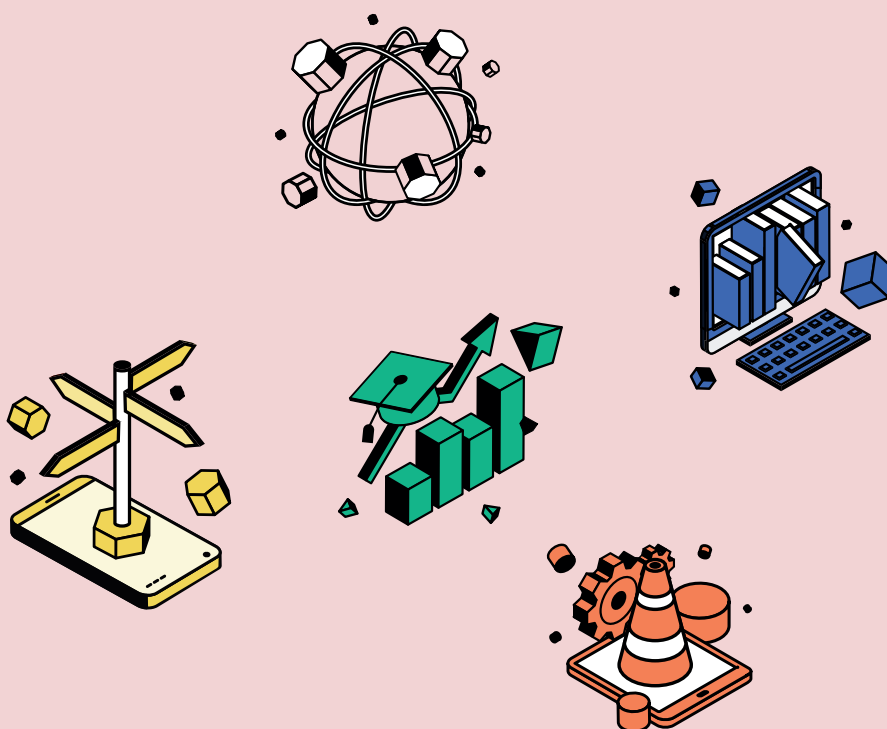

Overzicht basiscompetenties en competentiegebieden.

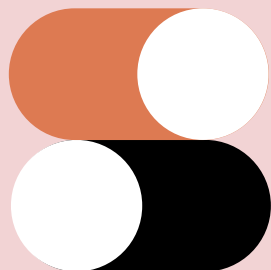
Handvat voor een toekomstgericht netwerk
van docentondersteuning

Overzicht basiscompetenties en competentiegebieden.

Handvat voor een toekomstgericht netwerk van docentondersteuning

Op deze uitgave is de Creative Commons ShareAlike Naamsvermelding 4.0-licentie van toepassing. Maak bij gebruik van dit werk vermelding van de volgende referentie: Vogel, D.Y.S., Timmer-Hekhuizen, M.J.D., Papavoine, F., Stumpel, N.J.C., van As, M. (2025) Competentieprofiel voor netwerk docentondersteuning in het vervolgonderwijs. Utrecht: Npuls.

Overzicht basiscompetenties en competentiegebieden

Docentondersteuning in het vervolgonderwijs speelt een steeds belangrijkere rol in onderwijs-innovatie, -advies en -uitvoering. Door ontwikkelingen zoals digitalisering en veranderende onderwijsvormen werkt docentondersteuning steeds vaker als een netwerk van verschillende rollen en expertises. Dit vraagt om een gedeeld en helder beeld van de competenties die docentondersteuners nodig hebben.

Het *Competentieprofiel voor netwerk docentondersteuning in het vervolgonderwijs* beschrijft deze competenties uitgebreid. Deze oplegger biedt daarvan een compact en overzichtelijk samenvattend beeld. De oplegger is geen vervanging van het volledige rapport, maar bedoeld als praktisch handvat voor oriëntatie, gesprek en gezamenlijke duiding.

De oplegger laat zien dat het competentieprofiel is opgebouwd uit twee samenhangende lagen. De basiscompetenties vormen het gedeelde fundament onder het vak en zijn van belang voor alle docentondersteuners, ongeacht hun functie of werkcontext. Daarnaast heb je de specialistische competentiegebieden die verschillende rollen binnen docentondersteuning typeren, zoals adviseren, coachen, didactisch versterken, innoveren en verbinden.

De samenhang tussen basiscompetenties en specialistische competentiegebieden maakt zichtbaar dat iedere docentondersteuner beschikt over een specialistisch profiel én een gedeelde basis binnen een toekomstgericht netwerk van docentondersteuning.

Competentieprofiel voor netwerk docentondersteuning in het vervolgonderwijs

Het profiel is gericht op de gezamenlijke kracht van een netwerk docentondersteuning. Het netwerk docentondersteuning brengt met de individuele docentondersteuners de benodigde expertise in, wisselen competenties af, afhankelijk van context en vraag, en vullen elkaar aan. Zo blijft het profiel flexibel, breed toepasbaar en gericht op collectieve expertise.

Verbinden over grenzen heen; bruggenbouwer

De verbindende rol van docentondersteuners; in een complexe onderwijsomgeving maken zij samenwerking mogelijk tussen afdelingen, disciplines en lagen. Het vertalen van beleid naar praktijk, bouwen van relaties en stimuleren van netwerkvorming. Dit vraagt om nieuwsgierigheid, sensitiviteit, strategisch inzicht en is gericht op verbinding.

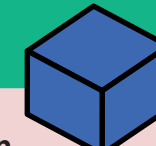
Strategisch en praktisch adviseren; adviseur

Beleid, innovatie en praktijk staan centraal. Het analyseren van ontwikkelingen, afwegen van belangen en vertalen van visies naar haalbare keuzes en strategieën. Ook hier is er beweging tussen alle niveaus en vraagt het om scherpe analyse, communicatie en het schakelen tussen perspectieven, met gebruik van evidence-informed inzichten.

Begeleiden professionele ontwikkeling; coach

Ondersteuning van docenten en teams in hun professionele groei als focus. Het stimuleren van leerprocessen, reflectie en eigenaarschap, met aandacht voor didactiek, pedagogiek en technologie is essentieel. Dit gebeurt vanuit gelijkwaardigheid, procesbegeleiding en vertrouwen.

Versterken onderwijskwaliteit met didactiek; didacticus

Ontwerpen en verbeteren van leeromgevingen door didactische inzichten te verbinden met praktijk en technologie. Met aandacht voor student en leerproces wordt, gebruikmakend van evidence-informed inzichten, gewerkt aan leeractiviteiten, curricula en toetsing die bijdragen aan inclusief, effectief en toekomstgericht onderwijs.

Richting geven aan onderwijsvernieuwing; innovator

Het vertalen van trends en behoeften naar concrete kansen voor toekomstgericht onderwijs is de kern. Bewegen tussen beleid, praktijk en technologie, inspireren en het bouwen van netwerken, helpt teams vernieuwing structureel en duurzaam vorm te geven.

Basiscompetenties

Alle docentondersteuners delen basiscompetenties. Deze vormen het fundament en maken samenwerking en wendbaarheid mogelijk. Het gaat om onderwijskundige principes, digitale geletterdheid, technologische basiskennis, samenwerking, reflectie, communicatie en professionele houding. Een docentondersteuner kan zich verdiepen in één of meerdere competentiegebieden, altijd in combinatie met deze gemeenschappelijke basis.

Meer informatie: Het rapport is te vinden op de kennisbank van Npuls.

Tabel 1 Basiscompetenties, het fundament van de positie van de docentondersteuner, opgesplitst in kennis, vaardigheden en attitude

Basiscompetenties		
Kennis	Vaardigheden	Attitude
- Beschikt over basiskennis van digitale vaardigheden en inzicht in actuele ontwikkelingen in leertechnologie. - Heeft inzicht in de rol van technologie bij het ondersteunen van leren en onderwijsverbetering. - Heeft de basiskennis van didactische en pedagogische begrippen die nodig is om samen te werken met docent en overige onderwijsprofessionals. - Kent organisatiecultuur en besluitvormingsprocessen binnen de instelling. - Heeft inzicht in <i>evidence-informed</i> werken en het gebruik van relevante databronnen. - Ziet in hoe taken en rollen verdeeld zijn binnen en tussen ondersteunende teams, onderwijsteams en management. - Begrijpt de eigen rol en bijdrage in relatie tot andere ondersteuners, docenten en beleidsmakers.	- Werkt effectief samen met collega's, docenten, management en externe partners. - Verbindt mensen en ideeën door netwerkgericht te denken en te handelen. - Communiceert helder en doelgericht met verschillende doelgroepen. - Past zich aan bij veranderingen in technologie, beleid en organisatie. - Toont eigenaarschap in het gebruiken én delen van digitale toepassingen voor onderwijs. - Ondersteunt collega's bij het kiezen en effectief inzetten van digitale leeromgevingen. - Stelt gerichte vragen, reflecteert op eigen handelen en benut feedback actief. - Ondersteunt leer- en ontwikkelprocessen bij anderen én zichzelf.	- Toont professionele betrokkenheid en neemt verantwoordelijkheid voor kwaliteit. - Is samenwerkingsgericht, toegankelijk en stimuleert kennisdeling. - Werkt adaptief en wendbaar, ook bij onzekerheid of complexiteit. - Heeft een lerende en reflectieve houding en is gericht op persoonlijke en collectieve groei. - Denkt verbindend en ziet het grotere geheel van onderwijsontwikkeling. - Is sensitief voor context, cultuur en diversiteit binnen de organisatie. - Neemt initiatief in het verkennen en benutten van nieuwe digitale mogelijkheden. - Laat in het eigen handelen bewust en doelgericht gebruik van technologie zien.

Tabel 2 Competentiegebied: verbinden over grenzen heen, opgesplitst in kennis, vaardigheden en attitude

Competentiegebied: verbinden over grenzen heen; bruggenbouwer		
Kennis	Vaardigheden	Attitude
- Weet hoe samenwerking over grenzen werkt - Heeft begrip van verschillende vakgebieden, culturen en hoe organisaties denken en werken. - Begrijpt <i>evidence-informed</i> onderwijsinnovatie, technologische ontwikkelingen en de contextuele kansen en beperkingen daarvan. - Kent manieren om effectief samen te werken in netwerken of met verschillende belanghebbenden. - Begrijpt communicatievormen, analysemodellen en strategische dynamieken binnen en tussen organisaties. - Is bekend met digitale samenwerkingstools en hoe deze effectief kunnen worden ingezet voor kennisdeling en netwerkvorming.	- Herkent verschillen in perspectieven, belangen en werkwijzen, en weet deze doelgericht te benutten. - Past kennis aan en vertaalt deze naar nieuwe situaties en contexten. - Werkt effectief samen en communiceert in interdisciplinaire en interculturele omgevingen. - Verbindt en integreert uiteenlopende of tegenstrijdige informatie tot bruikbare inzichten en oplossingen. - Gebruikt digitale tools bewust en doelgericht ter versterking van samenwerking, kennisdeling en leeromgevingen. - Initieert en begeleidt netwerken, leergemeenschappen en samenwerkingen tussen teams of instellingen met verschillende achtergronden.	- Zet zich in om mensen, ideeën en werelden met elkaar te verbinden. - Zet zich actief in voor inclusieve samenwerking en kennisdeling. - Staat open voor andere ideeën en manieren van werken. - Waardeert verschillen in denken, doen en cultuur. - Is nieuwsgierig en wil blijven leren over complexe vraagstukken. - Blijft flexibel en veerkrachtig, ook bij spanning of onzekerheid. - Staat open voor reflectie en leert graag van anderen. - Denkt scherp, en heeft oog voor heldere communicatie. - Heeft vertrouwen in het eigen vermogen om samenwerking op gang te brengen.

Tabel 3 Competentiegebied: strategisch en praktisch onderbouwd adviseren, opgesplitst in kennis, vaardigheden en attitude

Competentiegebied: strategisch en praktisch adviseren; adviseur		
Kennis	Vaardigheden	Attitude
- Beschikt over kennis van onderwijsinnovatie, inclusief relevante ICT-toepassingen en digitale trends. - Heeft kennis van verandermodellen, implementatiestrategieën en veranderprocessen. - Kent de actoren, belangen en posities in organisaties. - Heeft kennis van relevante methoden voor behoefteanalyse en belangenafweging. - Herkent ontwikkelingen binnen het vervolgonderwijs. - Kent methoden voor procesanalyse en continue verbetering.	- Adviseert en begeleidt onderwijsinnovatie, waarbij technologie als versterkend middel wordt ingezet. - Signaleert trends en ontwikkelingen in onderwijs en ICT en anticipeert daarop. - Analyseert stakeholders, hun belangen en dynamiek; herkent conflicten en krachtenvelden. - Voert behoefteanalyses uit en formuleert vraagstukken helder. - Onderbouwt adviezen met praktijkkennis en <i>evidence-informed</i> (onderwijs)onderzoek. - Draagt bij aan de analyse van veranderprocessen en het inschatten van impact. - Gebruikt passende verandermethodes met oog voor weerstand en succesfactoren. - Signaleert procesverbeteringen en ondersteunt implementaties. - Brengt informatie helder en begrijpelijk over, zowel mondeling als schriftelijk. - Stelt scenario's en toekomstverkenningen op, aan de hand van beleidstrends.	- Heeft een proactieve, oplossingsgerichte en resultaatgerichte houding. - Reflecteert, staat open voor feedback en is lerend ingesteld. - Is analytisch en kritisch, met oog voor nuance. - Staat open voor verschillende adviesstijlen en past deze aan op de situatie. - Toont zorgvuldigheid in analyse, afweging en rapportage. - Is mensgericht en verbindend in samenwerking met stakeholders. - Communiceert goed, gericht op vertrouwen en transparantie.

Tabel 4 Competentiegebied: professionele ontwikkeling begeleiden, opgesplitst in kennis, vaardigheden en attitude

Competentiegebied: begeleiden professionele ontwikkeling; coach		
Kennis	Vaardigheden	Attitude
- Is bekend met didactische principes en pedagogische modellen. - Heeft kennis van coachingsmethodieken en gespreksvoering. - Heeft kennis van professionele ontwikkeling en veranderprocessen. - Kent de onderwijspraktijk binnen verschillende contexten (mbo/hbo/wo). - Heeft basiskennis van technologische toepassingen ter ondersteuning van leren.	- Coacht docenten en overige onderwijsprofessionals in reflectie, het stellen van leerdoelen en het versterken van onderwijskundig handelen. - Adviseert over effectieve onderwijsvormen en passen de inzet van technologie. - Signaleert didactische knelpunten en denkt mee in innovatieve oplossingen. - Begeleidt docenten en overige onderwijsprofessionals gericht op blijvende integratie van onderwijsapplicaties in hun onderwijspraktijk. - Begeleidt leerprocessen zonder over te nemen; werkt vanuit gelijkwaardigheid. - Past coachende gespreksvoering effectief toe; herkent grenzen tussen coachen, adviseren en instrueren. - Stimuleert eigenaarschap bij docenten.	- Is toegankelijk, motiverend en ondersteunend. - Stimuleert groei en ontwikkeling; is onderzoekend, reflectief en lerend, ook op eigen handelen. - Is oplossingsgericht en praktijkbewust. - Werkt faciliterend en gelijkwaardig samen met docenten en overige onderwijsprofessionals. - Is flexibel en sensitief voor verschillen in context, ervaring en cultuur.

Tabel 5 Competentiegebied: onderwijskwaliteit versterken met didactiek, opgesplitst in kennis, vaardigheden en attitude

Competentiegebied: versterken onderwijskwaliteit met didactiek; didacticus		
Kennis	Vaardigheden	Attitude
- Heeft actuele kennis van onderwijskundige principes, leerpsychologie en didactische methoden. - Heeft kennis van blended en digitaal onderwijsontwerp. - Kent methoden voor curriculumontwikkeling en afstemming op leerdoelen. - Heeft begrip van het combineren van wetenschappelijke inzichten, praktijkervaring, contextkennis en publieke waarden bij het maken van didactische keuzes. - Kent relevante bronnen, databronnen (zoals leerdata, evaluatie- en praktijkgegevens) en good practices voor <i>evidence-informed</i> onderwijsverbetering. - Weet hoe contextfactoren invloed hebben op leerprocessen en didactische effectiviteit.	- Ontwerpt leeractiviteiten, curricula en professionaliseringstrajecten, en evalueert deze op basis van verschillende typen kennisbronnen. - Analyseert en vertaalt wetenschappelijke en praktijkinformatie naar onderbouwde didactische keuzes. - Adviseert over leerdoelen, toetsing en de inzet van didactische werkvormen en digitale middelen met onderbouwing uit onderzoek en praktijk. - Verbindt trends in onderwijs aan concrete onderwijsvraagstukken met aandacht voor bewijs en toepasbaarheid. - Ondersteunt onderwijsprofessionals bij het implementeren van <i>evidence-informed</i> verbeteringen. - Faciliteert gezamenlijke reflectie op complexe onderwijsvraagstukken.	- Is nieuwsgierig, kritisch en kwaliteitsgericht in het maken van didactische afwegingen. - Richt zich op vernieuwing en blijft zich ontwikkelen binnen het vakgebied. - Heeft gevoel voor inclusiviteit en leerbehoeften van diverse studentenpopulaties. - Werkt toegankelijk en samenwerkingsgericht met collega's. - Is gedreven om onderwijsontwerp en uitvoering duurzaam te versterken.

Tabel 6 Competentiegebied: onderwijsvernieuwing richting geven, opgesplitst in kennis, vaardigheden en attitude

Competentiegebied: richting geven aan onderwijsvernieuwing; innovator		
Kennis	Vaardigheden	Attitude
- Is bekend met <i>edtech</i>-trends, digitale transformatie en hun implicaties voor het onderwijs. - Heeft kennis van onderwijskundige en pedagogische principes, in relatie tot innovatie. - Heeft begrip van innovatieprocessen, veranderingmanagement en beleidsontwikkeling. - Kent de strategische doelen en publieke waarden (zoals inclusiviteit, toegankelijkheid en duurzaamheid) in relatie tot maatschappelijke onderwijsvraagstukken en onderwijsvernieuwing. - Is bekend met scenarioontwikkeling, visievorming en de rol van organisatiecultuur daarin. - Heeft begrip van digitale geletterdheid (bijvoorbeeld DigCompEdu) en de rol daarvan bij onderwijsinnovatie. - Is bekend met digitale technologieën, tools en platforms die duurzame en inclusieve onderwijsvernieuwing ondersteunen. - Is bekend met data-gedreven werken en de mogelijkheden van data en technologie om innovatie te onderbouwen en te monitoren.	- Signaleert en analyseert ontwikkelingen en vertaalt deze naar concrete <i>evidence informed</i> innovatievoorstellen. - Initieert en adviseert over innovatieprojecten die beleid, praktijk en technologie verbinden. - Ontwikkelt scenario's en visies voor toekomstgericht onderwijs, geïnspireerd door o.a. ontwerpgericht denken (zoals design thinking), praktijkinzichten, wetenschappelijke kennis én houdt rekening met de publieke waarden. - Faciliteert dialoog en betrokkenheid van stakeholders binnen verschillende lagen van de organisatie. - Stimuleert samenwerking en eigenaarschap binnen teams rond goed onderbouwde innovatie. - Bewaakt de haalbaarheid, impact, kwaliteit en duurzaamheid van onderwijsvernieuwing in lijn met instellingsdoelen. - Gebruikt digitale technologie en tools effectief bij het ontwikkelen en realiseren van onderwijsinnovatie. - Stimuleert digitale geletterdheid en digitaal bekwaam handelen bij docenten en overige onderwijsprofessionals. - Benut digitale middelen en data om innovatieprocessen te ondersteunen en te monitoren. - Verbindt technologische mogelijkheden met onderwijskundige en maatschappelijke doelen.	- Is nieuwsgierig, toekomstgericht en visiegedreven. - Toont lef, ondernemerschap en strategisch denkvermogen. - Werkt verbindend en betreft belanghebbenden bij innovatieprocessen. - Is empathisch en heeft oog voor context, cultuur en veranderbereidheid. - Toegewijd aan duurzame en waardevolle verbetering van de onderwijspraktijk. - Handelt digitaal competent en met verantwoordelijkheidsbesef bij het gebruik van technologie. - Neemt een voorbeeldrol in het verantwoord en effectief gebruik van digitale technologie. - Toont eigenaarschap in het ontwikkelen en toepassen van digitale vaardigheden.

**Onderwijs
bewegen.**